

BELGIAN ELÄKEJÄRJESTELMÄ

Belgian eläkejärjestelmä

Päivitetty: joulukuu 2010

Lisätietoja:

Hannu Ramberg

puh. 010 751 2325

e-mail: hannu.ramberg@etk.fi

kv-tiimi: Hannu Ramberg, Mika Vidlund

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 75111 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511, Fax +358 9 148 1172

Version n:o	Pvm	Tekijä	Selite
V.00	21.12.2010	HKR	Alkuperäinen vuoden 2010 versio.

Belgian eläkejärjestelmä

Eläkejärjestelmän rakenne

Belgian eläkejärjestelmä muodostuu kolmesta pääjärjestelmästä: työntekijöiden, yrittäjien ja julkisen sektorin palveluksessa olevien järjestelmistä. Lisäksi on erityisjärjestelyt merimiehille, kaivostyöntekijöille, lentäjille, toimittajille, rautatieläisille ja Belgian ulkopuolisille alueille. Työkyvyttömyyseläkkeet hoitaa sairausvakuutusjärjestelmä.

Työntekijä voi vielä saada työeläkkeen rinnalla vanhan lakisääteisen rahastoeläkejärjestelmän eläkkeen (*La rente de vieillesse*), joka myönnetään nykyään ilman eri hakemusta samalla työeläkkeen kanssa.

Kollektiivisilla ammatillisilla eläkkeillä on merkitystä yksityisen sektorin palkansaajille. Yksilöllisten eläkkeiden osuus on vähäinen.

Hallinto

Eläkejärjestelmän hallinto on sangen monihaarainen lukuisine toimijoineen. Hallinto jakautuu palkansaajittain ja yrittäjittäin eriasteisesti tehtävittäin, alueittain ja etuuslajeittain. Huomionarvoisimpia toimijoita ovat kansallinen eläketoimisto (ONP), yrittäjien sosiaalivakuutuslaitos (INASTI), julkisen sektorin eläketoimisto (SdPSP) ja liittovaltion sairausvakuutuslaitos (INAMI).

Perusjärjestelmien laitokset:

Laitos	Etuus tai palvelu	Taso
Ministre des Affaires sociales.		Ministeriö
Le service de médiation pour les pensions	- Eläkkeiden toimeenpanon valvonta (työntekijät, virkamiehet ja yrittäjät)	Eläkeoikeusasiamies
ONP, L'Office national des pensions	- Yhdyslaitos: ulkomaiset eläkehakemukset - Työntekijöiden vanhuuseläkkeet ja perhe-eläkkeet ja niiden maksatus. - Myös muita tehtäviä, kuten yrittäjien eläkkeiden maksatus. - Vanhan rahasoeläkejärjestelmän etuuksien hallinnointi.	Kansallinen eläketoimisto
INASTI, L'Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants	- Vakuutusmaksut - Eläkkeet	Yrittäjien julkishallinnollinen, keskuselimenä toimiva hajautettu sosiaalivakuutuslaitos
Caisses libres	- Turvan toimeenpano	Yrittäjäkassat

D'assurances sociales pour travailleurs indépendants		
ONSS, L' Office national de sécurité sociale	<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliturvamaksujen hoito - Työsuhdetietojen kokoaminen - Sosiaaliturvan toimeenpanossa tarvittavien tietojen kokoaminen ja välittäminen - Tilastointi 	Keskushallinnollinen organisaatio.
INAMI, Institut national d'assurance maladie-invalidité	<ul style="list-style-type: none"> - Työkyvyttömyyskorvaukset - Avustuskassojen valvonta 	Liittovaltion sairausvakuutuslaitos.
Caisse des Soins de santé de la SNCB (Holding)	<ul style="list-style-type: none"> - Työkyvyttömyyseläkkeet 	Rautateiden sairausvakuutuskassat.
CAAMI, Caisse Auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité	<ul style="list-style-type: none"> - Työkyvyttömyyseläkkeet. 	Julkisoikeudellinen aluehallinnollinen sosiaalivakuutuslaitos.
Mutualites	<ul style="list-style-type: none"> - Työkyvyttömyyseläkkeet 	Toimeenpanevia avustuskassoja erilaisin aatteellisin taustoin. Yksittäiset kassat ovat ryhmityneet 5 liittoon.
ONSAPPAL, L'Office national de sécurité sociale de administrations provinciales et locales	<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliturvamaksujen ja niihin rinnastettavien maksujen kerääminen ja niiden edelleen jakaminen. - Maksuihin liittyvä valvonta ja neuvonta. - Perhe-etuuksien maksaminen ym. 	Alue- ja paikallishallinnon (väliportaana) sosiaaliasioiden toimielin
SdPSP, Service des Pensions du Secteur Public	<ul style="list-style-type: none"> - Julkisen sektorin eläkkeiden laskenta ja myöntäminen 	Julkisen sektorin eläke-toimisto – julkisella sektorilla on useita eläkejärjestelmiä, joiden yhteisiä asioita hoitaa SdPSP
l' Administration de la Trésorerie	<ul style="list-style-type: none"> - Julkisen sektorin eläkkeiden maksatus 	Belgian ” valtiokonttori”
Pointpensions	<ul style="list-style-type: none"> - Eläkkeenhakijoiden neuvonta 	Yksityisen sektorin työntekijöiden ja yrittäjien sekä julkisen sektorin eläkeneuvontapisteen noin 23 paikkakunnalla

BCSS, Banque Carrefour de la Sécurité Sociale	- Tiedot eläkeoikeuksista.	Sosiaaliturvan toimeenpanoon erikoistunut tietojenkäsittelylaitos
OSSOM, Office National de Sécurité Sociale d'Outre-Mer	- Eläkkeet ja sairausvakuutus ym. ETA:n ja Sveitsin kansalaisille näiden maiden ulkopuolisen työskentelyn perusteella.	ETA:n ja Sveitsin ulkopuolisten alueiden sosiaaliturvalaitos.
Cour des comptes	- Eläkkeiden tarkastus	Valtiontilintarkastuselin
Direction-générale Inspection sociale	- Valvoo sosiaaliturvan toimeenpanoa kuten sairausvakuutusta ja työtapaturmia - Työnantajien tarkastus ja neuvonta - Pimeään työn valvonta - Sosiaaliturvan väärinkäytösten valvonta	Sosiaaliasiain tarkastusosasto
Lisäeläkkeet		
ONP	-	Palkansaajat
INASTI	-	Yrittäjät
Vakuutusyhtiöt	-	Palkansaajat ja yrittäjät
CBFA, La Commission bancaire, financière et des assurances	- Lisäeläkkeiden valvonta.	Kansallinen finanssivalvontaelin.

Rahoitus

Eläkkeet rahoitetaan jakojärjestelmällä. Eläkemeno katetaan työntekijän ja työnantajan maksuilla sekä tarvittaessa arvonlisäverotuotoilla. Työnantaja tilittää työntekijän maksut. Maksuja tilitetään neljännesvuosittain ja vuosittain. Jos neljännesvuosittainen maksu on yli 6 200 euroa, kuukausittain on maksettava ennakkomaksua.

Vanhuuseläkeväestön tulevan kasvupyrähdyksen aiheuttamien eläkemenojen kasvun kattamiseksi on vuonna 2001 perustettu erityinen vanhuuseläkerahasto (*Fonds de vieillessement*). Rahasto oli vuoden 2009 lopussa noin 17 Mrd euroa. Rahastoa on tarkoitus käyttää vuosina 2010 – 2030 lakisääteisten eläkkeiden rahoittamiseen.

ONNS kerää eläkemaksut sosiaaliturvamaksun osana ja jakaa saadut maksut eri sosiaaliturvasektoreille niiden menotarpeen, mutta ei sektorikohtaisen maksuprosentin mukaan.

Työntekijä ja työnantaja maksavat sosiaaliturvamaksua, jonka osana eläkemaksu on. Maksu määräytyy koko palkkasummasta, vaikka käytössä on eläkekatto. Toimihenkilöillä maksun perusteena olevaan palkkaan lasketaan lomakorvaus ja muilla työntekijöillä maksun perusteena olevana palkkana on palkka korotettuna 8 %:lla. Yrittäjän maksun perusteena on verottajalta saatava vuositulon määrä. Julkisen sektorin eläkkeet kustannetaan kokonaan budjettivaroista lukuun ottamatta perhe-eläkettä, jonka kustantamiseen palkansaaja osallistuu 7,5 prosentin maksulla. Julkinen sektori mak-

saa myös sosiaaliturvamaksua, mutta maksu on yksityisen sektorin maksuja alhaisempi, koska osa etuuksista myönnetään suoraan sosiaaliturvajärjestelmää käyttämättä.

Sosiaaliturvamaksuja peritään vuonna 2010 seuraavasti:

Maksulaji	Työntekijän maksu %	Työnantajan maksu %
Yksityisen sektorin sosiaaliturvamaksu	13,07	noin 32 ¹
Vanhuus- ja perhe-eläkeosuus	7,50	8,86
Työkyvyttömyyseläkemaksun osuus	1,15	3,50
Yrittäjä sosiaaliturvamaksu 11 824 – 51 059 e 51 059 – 75 246 e	22,00 ^{2 3} 14,16	-

Lakisääteiset eläkejärjestelmät

Vanhuus- ja perhe-eläkkeitä varten on eläkejärjestelyt palkansaajille, julkishallinnon palveluksessa oleville ja yrittäjille. Erityiset eläkejärjestelyt on merimiehille, kaivosmiehille, lentäjille, rautatieläisille ja Belgian ulkopuolisille alueille. Työkyvyttömyyseläkkeitä varten on kaksi järjestelmää, toinen työntekijöille ja toinen yrittäjille. Työkyvyttömyyseläkkeet hoidetaan sairausvakuutusjärjestelmissä.

Etuudet

Työntekijöiden vanhuuseläke

Eläkeikä Työntekijöiden vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuoden 1997 eläkeuudistuksessa aikaisempi naisten 63 vuoden eläkeikä nousi 65 vuoteen vuoden 2009 alusta.

Varhentaminen

Varsinaisen eläkkeen voi saada halutessaan 60 vuoden iästä varhaiseläkkeenä, jos työuraa on 35 vuotta. Työvuodeksi katsottavaan vuoteen on nykyään sisällyttävä vähintään 104 täyttä työpäivää vastaava aika. Eräitä työuran ulkopuolisia aikoja hyväksytään vaadittavaan aikaan, esimerkiksi lastenhoitoaika - vaikka itse eläkettä se ei

1 Työnantajan maksuihin myönnetään alennusta mm. yli 57-vuotiaista ja 19 - 27-vuotiaista työntekijöistä.

2 Yrittäjän sosiaaliturvamaksun lisäksi yrittäjän on maksettava asiakkuuskassalleen yrittäjätulosta laskettava noin 3- 4 prosentin hoitokustannusosuus.

3 Yrittäjän sosiaaliturvamaksu riippuu yritystoiminnan luonteesta ja yrittäjän statuksesta. Tässä esitetyt luvut kuvaavat työikäisen päätoimisen yrittäjän maksutasoa.

kartutakaan. Ennen 65 vuoden ikää otettuun vanhuuseläkkeeseen tulee eläkeiän varhentamismäärän suhteen jyrkkenevä vähennys:

- 64-vuotiaana 3 %
- 63-vuotiaana 7 %
- 62-vuotiaana 12 %
- 61-vuotiaana 18 %
- 60-vuotiaana 25 %

Työntekijöiden eläkejärjestelmän piirissä olevilla on mahdollisuus myös erityisjärjestelyin toteutettuun ”varhennettuun vanhuuseläkkeeseen”, joka ei perinteisessä mielessä ole eläke. Etuuden voi saada 58-vuotiaana. On myös mahdollista sopia työehtosopimuksessa 55 vuoden eläkeiästä joko osa-aikaeläkkeenä tai kokoaikaisena eläkkeenä. Työehtosopimuksella voidaan sopia jopa 52 vuoden eläkeiästä yrityksen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin tai siihen kohdistuvien yritysjärjestelyiden yhteydessä. Edellytyksenä on vähintään 20 vuoden työura, josta 10 vuotta on oltava kyseisellä toimialalla.

Kokoaikainen erityisjärjestelyin varhennettu vanhuuseläke koostuu työttömyysetuudesta ja työnantajan maksamasta avustuksesta. Osa-aikainen varhennettu eläke koostuu osa-aikatyön palkasta, työttömyysetuudesta ja työnantajan maksamasta avustuksesta.

Eläkkeen määräytyminen

Vanhuuseläke määräytyy vuosittaisista hintaindeksillä tarkistetuista palkoista. Käytössä on palkkakatto, joka vuonna 2010 oli 47 960,29⁴ euroa vuodessa. Täysi vanhuuseläke karttuu 45 vuodessa. Yksinäisen henkilön eläke on 60 prosenttia palkoista, vastaten noin 1,33 prosentin vuosikarttumaa. Jos puolison toimeentulo on riippuvainen eläkkeensaajasta, eläke on 75 prosenttia palkoista, vastaten noin 1,67 prosentin vuosikarttumaa.

Jos työnteko jatkuu 61-ikävuoden jälkeen tai 43 työvuoden saavuttamisvuoden jälkeen, työntekijä saa eläkebonuksen. Syyskuun 2010 indeksitason mukaisen bonuksen arvo on 2,1648 euroa työpäivältä.

Vakuutusaika

Teoreettinen vakuutusaika on 45 vuotta. Vakuutusaika lasketaan vuosina ja neljännesvuosina. Vakuutusaikaa on työskentelyaika ja joukko rinnastettavia palkattomia aikoja. Vakuutusaikaa voi tietyin edellytyksin ostaa vapaaehtoisella lisämaksulla lastenhoitoajalta ja opiskeluaajalta.

Eläkepalkka

Eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan kaikista työuran aikaisista palkkakaton alle jäävistä ansioista. Jos jonkin vuoden todellinen palkka on vahvistettua vähimmäismäärää pienempi, käytetään mainittua vähimmäismäärää palkan sijasta edellyttäen, että työuran pituus on vähintään 2/3 täydestä työurasta. Vähimmäismäärä on 1.9.2010 alkaen 20 499,62 euroa vuodessa.

4 Nykyään vielä siviililentoliikenteen työntekijöillä on tästä eroavat korkeammat kattomäärät.

Eläkkeen vähimmäismäärä

Eläkkeen laskennassa kultakin vuodelta laskettava eläke on vähintään vähimmäiseläkkeen suuruinen, jos työuraa on 30 - 45 vuotta.

Eläkkeen ja muiden tulojen jäädessä alle tiettyjen rajojen 65 vuotta täyttäneellä Belgiassa asuvalla vanhuuseläkeläisellä on oikeus tulosidonnaiseen takuutuloon (*La Garantie de revenus aux personnes âgées, GRAPA*). Vanhuuseläkeläisen takuutulo on enintään 7.330,63 euroa vuonna 2010. Erikoisuutena mainittakoon, että takuutulon saaville vanhuksille maksetaan helmikuussa lämmityskuluisä, joka vuonna 2009 oli 66,11 – 33,04 euroa.

Eläkekatto

Kuukausieläkkeen enimmäismäärä on perheelliselle 2 391,25 euroa ja yksineläjälle 1 913,00 euroa kuukaudessa.

Elinaikakerroin

Elinaikakerroin ei ole käytössä.

Työskentely vanhuuseläkkeellä

Vanhuuseläkkeen eräänä ehtona on eläkkeen aikaisten ansioiden jääminen alle sovitujen rajojen. Rajamäärät riippuvat eläkkeelle siirtymisestä ja lapsen elatusvelvollisuudesta. Ennen normaalia eläkeikää eläkkeelle siirtynyt saa ansaita 7 421,57 euroa vuodessa ja 11 132,37 euroa, kun on lapsi elätettävänä. Normaalisissa eläkeissä eläkkeelle siirtynyt saa vastaavasti ansaita 21 436,50 euroa ja 26 075,00 euroa, kun on elätettävänä lapsi. Jos rajat ylittyvät vähintään 15 prosentilla, keskeytetään eläkkeen maksu kyseiselle kalenterivuodelle.

Työntekijöiden työkyvyttömyyseläke

Työntekijöille ja yrittäjille on omat työkyvyttömyyseläkejärjestelmänsä, jotka toimivat sairausvakuutusjärjestelmän puitteissa. Työkyvyttömyyseläkkeen (*pension d'invalidité*) käsittelevät INAMI ja avustuskassat.

Ensimmäisen työkyvyttömyysvuoden (*incapacité primaire*) sairauspäivärahaetuuden myöntää ja ratkaisee avustuskassa.

Jatkoajan työkyvyttömyyden (*période d'invalidité*) ratkaisee INAMI, mutta avustuskassa maksaa työkyvyttömyyseläkkeen. Edellytyksenä on vähintään 66 prosentin työkyvyttömyysaste. Päiväkorvauksena määrättävä eläke on huoltaja-asemassa olevalle 65 prosenttia kattomääräisestä tulonmenetyksestä, yksinäiselle 50 prosenttia ja pariskunnan osapuolelle 40 prosenttia. Vastaavien ryhmien päiväkorvauksena määrättävä eläke vuoden 2007⁵ jälkeen alkaneissa työkyvyttömyystapauksissa on 2009 tasossa enimmillään ja vähimmillään 78,48 e – 49,29 e, 66,40 e – 39,42 e ja 48,29 e – 33,80 e. Epäsäännöllisesti työskentelevien vähimmäiskorvaukset on edellä sanottua pienemmät.

Varsinaista tulevan ajan käsitettä ei eläkkeen määräytymisessä käytetä, vaikka eläke on täysitehoinen. Vuodesta 2010 alkaen maksetaan joka toukokuussa vähintään viisi vuotta työkyvyttömänä olleille kuoppakorotuslisä - vuonna 2010 lisä oli 75 euroa.

⁵ Korvauksen määrä riippuu työkyvyttömyyden alkamisvuodesta.

Työntekijöiden perhe-eläke

Edunjättäjän kuoleman jälkeen nais- tai miesleskellä on oikeus perhe-eläkkeeseen. Edellytyksenä on lesken vähintään 45 vuoden ikä ja vähintään vuoden kestänyt avioliitto. Eläke on 80 prosenttia eläkkeellä olleen edunjättäjän eläkkeestä tai siitä eläkkeestä, jonka edunjättäjä olisi saanut vanhuuseläkkeenä 65 vuoden iässä ottaen huomioon leskeksi jääneen puolison toimeentulon riippuvuudesta johtuvat 75 tai 60 prosenttien mukaiset tavoitetasot.

Perhe-eläkkeen saaja voi saada samanaikaisesti omaa eläkettään. Perhe-eläkkeen saaja voi samanaikaisesti perhe-eläkettä saaden olla myös palkkatyössä tai yrittäjänä, edellyttäen, että tulot eivät ylitä säädettyä rajaa. Raja riippuu huollettavien lasten määrästä. Lapseneläkettä ei ole.

Yrittäjien vanhuuseläke

Yrittäjä voi harjoittaa yritystoimintaa sosiaaliturvan kannalta erityyppisissä asemissa. Yrittäjä voi olla aloittavana yrittäjänä, vakiintuneena yrittäjänä, työikäisenä, täysipäiväisenä, sivutoimisena, avustavana puolisona, naimisissa olevana, leskenä, opiskelijana ja eri-ikäisenä lapsettomana tai lasta huoltavana vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä saavana eläkeläisenä. Kaikki nämä piirteet vaikuttavat eri tavoin vakuutusmaksutasoon ja yrittäjätulon luokitukseen. Toimiala ei ole huomioon otettavana tekijänä.

Yrittäjien eläkeikä on 65 vuotta. Eläkkeen alkaessa ennen 65 vuoden ikää varhentamismäärä on 3 - 7 prosenttia vuodessa, mikäli täyden eläkkeen saamiseksi edellytetyt seikat eivät täyty. Varhennetun eläkkeen voi aikaisintaan saada 60-vuotiaana.

Eläke on 75 tai 60 prosenttia yrittäjäajan yrittäjätulosta. Prosenttimäärä riippuu perhesuhteista samalla tavalla kuin ne riippuvat työntekijän perhesuhteista.

Teoreettinen yrittäjätoiminnan kestovaatimus on 45 vuotta. Jos yritystoiminta on tätä lyhyempi, eläke määräytyy toteutuneen yrittäjäajan ja teoreettisen yrittäjäajan suhteessa. Eläkkeen varhentamiseksi edellytetään 42 vuoden yrittäjätoimintaa.

Yrittäjä voi ostaa lisää vakuutusaikaa jatkovakuutuksella. Jatkovakuutuksella voi pääsääntöisesti ostaa vakuutusaikaa lisää kaksi vuotta. Eläkeikää lähestyvä voi sen lisäksi ostaa vakuutusaikaa lisää enimmillään 7 vuotta.

Vakuutusaikaan luetaan yrittäjäaika ja siihen rinnasteiset ajat: asevelvollisuus aika, opiskeluaika, sairausaika, työkyvyttömyysaika, tutkintovankeus ja yrittäjän puolisona yritystoiminnan avustajana.

Yrittäjätulo oli vuoteen 1984 saakka kiinteämääräinen, minkä jälkeen vuotuisena yrittäjätulona on ollut verotettava liiketoimintatulo.

Täyden vaadittavan ajan yrittäjänä olleen henkilön eläke on vähintään vuotuisen vähimmäismäärän suuruinen tai yrittäjätoiminnan todellisen keston ja teoreettisen keston välisen suhteen mukainen osuus vuotuisesta vähimmäismäärästä. Vähimmäiseläkkeen saamiseksi todellisen yrittäjätoiminnan keston on oltava vähintään 2/3 teoreettisesta yrittäjätoiminnasta.

Edellyttäen että vakuutusmaksut on maksettu, vakuuttamisaikaan lasketaan aika yrittäjän 20 vuoden iän saavuttamisvuoden tammikuun ensimmäisestä päivästä eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun.

Yrittäjä saa eläkebonuksen harjoitettuaan yrittäjätoimintaa vähintään 44 vuotta tai jatkettuaan sitä 62 iän saavuttamisen jälkeen. Yrittäjän bonuksen arvo on vuoden 2010 syyskuussa 165,56 euroa neljännesvuodessa. Jos yrittäjä on kasvattanut lasta, josta on maksettu perhe-etuuksia, ja yrittäjätoiminta on jatkunut vähintään 2/3 teoreettisesta yrittäjäajasta, myönnetään yrittäjäeläkkeeseen eläkelisä.

Yrittäjien työkyvyttömyyseläke

Yrittäjän työkyvyttömyyseläke on tuloista riippumaton kiinteämääräinen päiväkorvaus, johon vaikuttaa yritystoiminnan jatkuminen ja huoltaja-asema perheessä. Yritystoiminnan päättyessä kokonaan päivärahakorvaus on hieman suurempi kuin yritystoiminnan vielä jatkuessa. Yrittäjän päiväkorvaus on yli 40 prosenttia palkansaajan päiväkorvausta pienempi.

Yrittäjien perhe-eläke

45 vuotta täyttäneellä leskellä on oikeus eläkkeeseen vähintään vuoden kestäneen avioliiton jälkeen. Vuoden kestoa ei edellytetä, jos puolisoilla on avioliitostaan yhteinen lapsi tai puoliso on kuollut työtapaturmaan tai ammattitautiin. 45 vuoden ikää ei edellytetä, jos puolisoilla on yhteinen lapsi tai leski on vähintään 66-prosenttisesti työkyvytön.

Leskeneläkkeen määrä riippuu yrittäjätoiminnan kestosta ja tuloista. Jos edunjäntäjällä oli bonusoikeus, annetaan bonus leskeneläkkeeseenkin.

Julkishallinnon vanhuuseläke

Eläkeikä

Vanhuuseläkeikä on 65 vuotta, mutta eläkkeen voi saada jo 60 täytettyään. Joillakin ryhmillä, esimerkiksi puolustusvoimien palveluksessa olevilla, on alempia eläkeikäiä. On myös korkeampia eläkeikäiä, esimerkiksi tuomareilla.

Julkishallinnon eläkkeen määräytyminen

Vakuuttamisaikaa järjestelmän piirissä on oltava vähintään 5 vuotta. Palvelusaikaan luetaan useanlaisia erityisaikoja kuten asevelvollisuus, palkattomat keskeytykset perhesyistä tai sosiaalisista syistä ja lyhennetyn työviikon tekemisestä menetetty aika. Järjestelmän mukaiseen vähimmäiseläkkeeseen oikeus on vasta 20 vuoden palveluksen jälkeen.

Eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy viiden viimeisen vuoden palkkojen perusteella. Eläkkeen vuotuinen karttumaprosentti vaihtelee ammattiryhmittäin 1/30 – 1/60, vastaten noin 3,3 – 1,67 prosenttia.

Eläkebonuksen saa, kun työnteko jatkuu 60-vuotisvuoden jälkeen. Enimmillään bonus korottaa vanhuuseläkettä 9 prosenttia.

Julkishallinnon työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkkeen saa pysyvästi päätoimeensa kykenemätön. palvelun pituusvaatimusta ei ole. Sivutoimeensa kykenemättömän palvelusajan on oltava eläkkeen saamiseksi 10 vuotta.

Julkishallinnon perhe-eläke

Perhe-eläkkeeseen oikeutettuja ovat sukupuolesta riippumatta aviopuoliso, entinen aviopuoliso ja lapset. Puolisonsa hengenriistämisyrityksen tehnyt ei saa perhe-eläkettä. Eläkeoikeutettuja ollessa useita eläke jaetaan eri osapuolille. Leski saa kuitenkin vähintään puolet eläkkeestä. Leski tai entinen puoliso ilman yhteistä lasta saa 45 vuoden ikään saakka vain vähimmäiseläkkeeseen perustuvan leskeneläkkeen. Vähimmäiseläkesääntö ei koske vähintään 66 prosenttisesti työkyvyttöntä leskeä tai entistä puolisoa.

Avioliiton on täytynyt kestää vuoden ennen edunjättäjän kuolemaa, ellei ole yhteistä lasta tai ellei edunjättäjä ole kuollut työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena.

Eläke muuttuu lepääväksi uudelleen avioitumisen aikaisen avioliiton ajaksi. Entisellä puolisoilla ei ole eläkeoikeutta, jos on avioitunut ennen entisen puolison kuolemaa.

Lapseneläkkeeseen on oikeus 18 vuoden ikään saakka. Yhden lapsen eläke on 6/10 eläkkeestä, kahden 8/10 ja kolmen tai useamman eläke on koko perhe-eläkkeen suurin. Lapsella ei ole oikeutta vähimmäiseläkkeeseen.

Perhe-eläkkeen enimmäismäärä määräytyy joko palvelusajasta riippuvana suhteellisenä enimmäismääränä tai ehdottomana enimmäismääränä. Ehdoton enimmäismäärä on 4 217,44 euroa kuukaudessa (Syyskuu 2010).

Leskeneläkkeen vähimmäismäärä on 1 057, 07 euroa kuukaudessa (Syyskuu 2010). Muut eläkkeet ja eläkkeeseen rinnastettavat etuudet vähentävät vähimmäiseläkettä.

Eläkekatto

Eläkekatto on joko $\frac{3}{4}$ eläkkeen perusteena olevasta palkasta tai 5 921,68 euroa kuukaudessa.

Eri järjestelmien vähimmäiseläkkeet

Täyden vähimmäiseläkkeen saamisen edellytyksenä on vaaditun pituinen työura. Jos työura on sitä lyhyempi, vähimmäiseläke määräytyy toteutuneen työuran ja vaaditun työuran suhteen mukaisesti. Vähimmäiseläkkeen määrä riippuu siviilisäädystä.

Vähimmäiseläkkeet 1.9.2010:

	Yksineläjä		Perheellinen	
	€	€	€	€
Työntekijä				
Vanhuuseläke	1 024,98/kk	12 299,77/v.	1 280,82/kk	15 369,88/v.
Työkyvyttömyyseläke	28,47 – 39,42/pv		37,96 – 49,26/pv	
Perhe-eläke	1 008,87/kk	12 106,39/v.	-	-

Yrittäjä				
Vanhuuseläke	964,55/kk	11 574,60/v.	1 258,13/kk	15 097,51/v.
Työkyvyttömyyseläke ⁶	37,10 – 39,42/pv	-	48,39 – 49,26/pv	-
Perhe-eläke	964,55/kk	11 574,60/v.	-	-
Julkishallinto⁷				
Vanhuuseläke	1 212,69/kk	14 552,28/v.	1 515,83/kk	18 189,96/v.
Työkyvyttömyyseläke	1 212,69 - 1 705,04/kk	14 552,28 - 20 460,18/v.	1 515,83 - 2 131,30/kk	18 189,96- 25 575,60/v.
Perhe-eläke	1 057,07/kk	12 684,84/kk	-	-

Lisäeläketurvajärjestelyt

Lisäeläke on hieman yli 40 prosentilla työntekijöistä. Lailla säädetään lisäeläkkeille yhteisiä puitteita ja verokannustimin yritetään laajentaa niiden kattavuutta. Tavoitteena on, että 70 prosenttia työntekijöistä tulisi lisäeläkkeen piiriin. Vuonna 2007 kattavuus oli hieman yli 40 prosenttia.

Lisäeläkevakuuttaminen on tavallisimmin työnantajakohaista ryhmävakuuttamista. Työnantaja maksaa yksin tällaisen vakuutuksen maksut. On myös vielä kasvuvaiheessa olevaa kollektiivista elinkeinoaloittaista vakuuttamista. Sen maksut maksavat työnantajat ja työntekijät yhdessä. Hieman yli 40 prosenttia palkansaajista on lisäeläkevakuutuksen piirissä. Työsuhteen päättyessä työntekijä voi tietyn edellytyksin muuttaa eläkeoikeutensa yksilölliseksi lisäeläkkeeksi niitä myöntävälle vakuutuslaitokselle.

Etuuksina on vanhuuseläke aikaisintaan 60-vuotiaana, eläkkeen määrällinen korotus ja mahdollisesti perhe-eläke. Tietyn edellytyksin pääoma voidaan maksaa kertasuorituksena.

Työntekijän lisäeläkkeitä myöntävät vakuutusyhtiöt, tarkoitukseen perustetut rahastot ja myös ONP. Varoille on vaadittu vuodesta 2009 alkaen 3,25 prosentin takuutuotto aikaisemman 3,00 prosentin sijaan. ONP:ssa hallintokulujen jälkeinen nettotuotto on vaihdellut 2000-luvulla 4,45 % – 6,00 % välillä. Ylijäämä jaetaan hyvityksinä vakuutetuille ja eläkkeensaajille.

Yrittäjillä on oma erillinen verokompensoitu lisäeläkejärjestelynsä (*La pension complémentaire libre pour indépendants, PCLI*), jossa eläkkeen voi vakuuttaa annuiteettina tai sijoituseläkkeenä. Yrittäjä voi ottaa myös laajennetun lisäeläkkeen, jossa on täydentäviä etuuksia kuten korotettu eläke ja lisäeläkkeen maksujen takuujärjestelyt.

6 Yrittäjien työkyvyttömyyskorvaus on vakiosuuruinen

7 Puolison eläke vähentää vähimmäiseläkkeen määrää. Vähimmäiseläke on kuitenkin vähintään 682.01 euroa kuukaudessa (2010).

lyrittäjän maksuvaikeuksien varalta. Järjestelmään kuuluu solidaarisesti toimiva rahasto. Eläkkeen voi vakuuttaa annuiteettina tai sijoituseläkkeenä. Vakuutuksia tarjoaa vakuutusyhtiöitten ja kassojen lisäksi INASTI.

Julkisen sektorin eläkejärjestelmän piiriin kuuluvilla ei ole lisäeläketurvaa.

Verokannusteisia yksilöllisiä eläkejärjestelyjä on myös käytössä.

Indeksi

Eläkkeen perusteena olevia ansioita ja tulo rajoja tarkistetaan kuluttajahintaindeksin (*indice de santé*, jossa alkoholin, tupakan ja bensiinin hinnanmuutoksia ei oteta huomioon) vuosittaisella keskiarvolla. Eläkkeitä tarkistetaan saman indeksin vähintään 2 prosentin muutoksen jälkeen. Samana vuonna voi olla useita tarkistuksia.

Valvonta

Yksityisen sektorin ja julkishallinnon työntekijöiden sekä yrittäjien lakisääteisten 1-pilarin eläkkeiden toimeenpanoa valvoo eläkeoikeusasiamies (*Le Service de méditation pour les Pensions*). Virastossa on erikseen ranskankielinen ja flaaminkielinen eläkeoikeusasiamies. Virasto voi tutkia yksittäisiä eläkkeitä koskevia tai eläkeasioiden hoidosta tehtyjä valituksia ja tehdä ehdotuksia eläkepalveluiden ja lainsäädännön parantamiseksi.

Lisäeläkkeiden 2- ja 3-pilarien mukaisia eläkkeitä valvoo kansallinen finanssivalvontaelin (*CBFA, La Commission bancaire, financière et des assurances*). Rahoitusmarkkinoiden ja sen toimijoiden valvonnan lisäksi finanssivalvontaelin voi ottaa käsiteltäväkseen yksittäisen kansalaisen tiettyyn valvonnanalaiseen yritykseen kohdistuvia lisäeläkkeitä koskevia valituksia.

Eri sosiaaliturvalohkojen toimeenpanoon liittyvää yleisvalvontaa suorittaa sosiaaliturvan tarkastusosasto (*Direction-générale Inspection sociale*). Se mm. tarkastaa työnantaja ja tutkii sosiaaliturvan väärinkäytöksiä.

Verotus

Eläkkeet ovat progressiivisen tuloveron alaisia. Eläkeläinen sai vuoden 2008 verosta alennusta 1 749, 55 euroa. Vähennyksen sai täysimääräisenä 19 390 euron kokonaistuloon saakka, minkä jälkeen vähennys pieneni asteittain.

Veron lisäksi peritään sairausvakuutusmaksua (A.M.I.) 3,55 prosenttia ja tietyn rajan ylittävien lakisääteisten eläkkeiden yhteismäärästä, vapaamuotoisista eläkkeistä ja pääomatuloista sosiaaliturvan rahoittamiseen käytettävää solidaarisuusmaksua.

Yleistietoa Belgiasta

Asia	Määrä	Vuosi
Väestö	10,8 M	2010
65 vuotta täyttäneet	1,86 M	2010
75 vuotta täyttäneet (edellisistä)	0,94 M	2010
Alle 20 vuotiaita	2,5 M	2010
Syntyvyys	1,84	2009
Eläkkeensaajia kaikkiaan	2,5 M	2009
Vakuutettuja palkansaajia	3,4 M	2008
Vakuutettuja yrittäjiä	0,43M	2009
Eläkkeet BKT:sta	10 %	2007
Bruttokansantuote (BKT)	334,7 Mrd €	2008
Ostovoimatarkistettu BKT/asukas	28 800 €	2008